

KRASOVHLED

DOBROVOLNICKÝ
OBČASNÍK NADACE
KRÁSA POMOCI

6.vydání
prosinec 2023

**TÉMA ČÍSLA:
VÁNOCE VE
SVĚTĚ**

(NE)TANČÍRNA PRO
VŠECHNY
GENERACE -
OBRAZEM

VÁNOČNÍ RÉBUS

NADACE
KRÁSA POMOCI

OBSAH

Úvodní slovo	2
Vánoce v Evropě	3
Vánoce ve světě	4
Obrazem	5
Vánoční rébus	8
Vánoce, Christmas nebo Natal?	9
Výlet za vánoční klasikou	10
Důležité informace	11
Důležité kontakty	12

Vážený čtenáři,

držíš v ruce vánoční číslo časopisu Kraso(v)hled. Časopis je občasník a sestavujeme ho my, dobrovolníci a zaměstnanci Nadace Krása pomoci ve svém volném čase.

Doufáme, že ti tento časopis zpříjemní zimní měsíce.

Třetí letošní číslo nás opět zavede na toulky. Budou to ale toulky vánoční, vonící skořicí a pohodou. Přidali jsme také pár praktických informací, které se ti mohou hodit.

Jako vždy doufám, že získáš Krásný vhled. A nahléd!

Příjemné chvíle u čtení Kraso(v)hledu přeje
Káťa

**NADACE
KRÁSA POMOCI**

Pokud máte připomínky, rady a tipy, jak časopis zlepšit nebo máte zájem se do psaní časopisu zapojit, napište nám na naši adresu, do předmětu napište Kraso(v)hled.

Nadace Krása pomoci
Španělská 770/2
Praha 2
12000

info@krasapomoci.cz

ŠPANĚLSKO

Ve Španělsku jsou tři důležité dny během Vánoc:

1. **Nochebuena** – Štědrý den. Rodinná večeře, jí se krocán. Po večeři se zpívají *Villancos* – koledy a jí se sladkosti. Nejtypičtější je *Turrón* – takový trochu jako turecký med.
2. **Nochevieja** – Silvestr – večeří se s rodinou i přáteli. O půlnoci se jí hroznové víno – při každém úderu zvonu musíte sníst hroznovou kuličku – není to tak snadné, jak se zdá!
3. **Reyes Magos** – Tři králové – dělají se velké průvody. Večer jdou děti spát a přes noc jim *Los Reyes Magos* donesou dárky, které si otevřou ráno. Malí Španělé si na dárky musí počkat až na leden! Na Reyes Magos se tradičně jí *Roscón* – velká dobrota! V *Roscón* je ukrytá jedna fazole. Na koho padne, platí *Roscón* příští rok 😊

Roscón

VÁNOCE V EVROPĚ

ŠVÉDSKO

Vánoce ve Švédsku se nazývají Jul a začínají už 13. prosince na svatou Lucii a připomínají našeho Mikuláše. Lidé se převlékají za anděly, na hlavách mají korunu s hořícími svíčkami a nadělují dětem cukroví. Dárky na Štědrý den naděluje po štědrovečerní večeři shrbený dědeček - Vánoční muž Jultomten, kterého doprovázejí vánoční skřítky Julnissary a někdy také kozel Jullbock. Na dárky se místo jména obdarovaného často píšou verše charakterizující danou osobu. Kdo se v popisu pozná, musí se přihlásit. Svátečním pokrmem bývá sušená treska s bílou omáčkou či kořeněný chléb s hřebíčky a zázvorem. Oblíbené jsou vařené fazole se slaninou a cibulí či malé klobásky.

FRANCIE

Ve Francii je to Otec Vánoc - Pere Noël. Bud' dětem plní dárčky jejich boty připravené ke krbu, nebo přivazuje dárky stuhami na stromeček. K slavnostní večeři si Francouzi dají pečeného krocana s kaštanovou nádivkou či lanýžovou pastou. Protože jsou vyhlášenými gurmány, rádi si pochutnají na le reveillon - pokrmu z ústřic a chybět nesmí husí játra.

ANGLIE

V Anglii dárky naděluje Father Christmas v noci z 24. na 25. prosince. Děti nemohou dospát, jak se těší na ranní rozbalování dárčeků. Tradičním vánočním jídlem je krocán s ořechovou nádivkou a na závěr vánoční pudink. Ten se připravuje v době adventu a míchat ho chodí každý člen rodiny. Při míchání pak vyslovuje své přání. Do pudingu se ukrývají mince nebo prstýnek. Kdo ho z mísy vyloví, tomu bude v nadcházejícím roce přát štěstí.

ITÁLIE

V Itálii začínají vánoční svátky na Boží hod, po papežově požehnání *Urbi et Orbi*. Vánoční čas končí na Tři krále, kdy komínem přilétá čarodějnice Befana. Ta vloží hodným dětem do připravených ponožek dárky, zlobivým uhlí. 24. prosinec se v Itálii nese ve znamení návštěv přátel, následující den je dnem slavnostním. A při něm na stole zpravidla nechybí krocán nebo pečené jehně.

SKOTSKO

Skotové chodí na Štědrý den na půlnoční mši - cestou domů si dají čaj nebo svažené víno a před spaním si obvykle otevřou jeden ze svých dárků. Děti chystají talíř sušenek s mlékem, které má Santa na svačinu a mrkev pro soba Rudolfa. Hlavní štědrodenní jídlo je odpoledne a je to pečený krocan s bramborami, růžičkovou kapustou a nádivkou. Dezert je vánočka nebo pudink. Někteří chodí zpívat koledy, dívají se na vánoční filmy a pohádky. Po jídle se rodiny navštěvují a pořádají se vánoční párty.

VÁNOCE VE SVĚTĚ

HAVAJ

Na Havaji panuje zvyk pořídit si domů akvárium s ostencem běloskvřným. Vánoce tady začínají s příjezdem tzv. Vánoční lodi, což je loď přivážející obrovský náklad tradičních vánočních pokrmů. Santa Claus sem přijíždí rovněž po vodě ve svém člunu.

ARGENTINA

Místo jehličnanů zdobí palmy či jiné stálezelené stromy. Dárky nosí kůň Magio, kterému děti chystají před dům seno a vodu. Naděluje do bot, které si děti musí pořádně vyčistit a pak je připraví pod stromeček nebo k posteli. Večeře se podává pod širým nebem a hlavním chodem bývá pečený páv nebo selátko. Slavnostní tabule bývá zdobena pavími pery.

ISLAND

Na Islandu nosí dárky 13 skřítků, s dárky přicházejí každý den mezi 12. až 24. 12. Obdarovávají hodné děti, které si daly za okno botu. Každý by měl dostat něco nového na sebe, aby mu někdo nesnědl večeři nebo aby ho nesežrala vánoční kočka.

INDIE

Indové převzali vánoční tradice od Britů - 25. 12. bývá v Indii velké horko, proto výzdoba působí dost nepatřičně. Nicméně Indové pořádají festivaly, na kterých zpívají koledy a rozdávají dárky. Oblíbenou tradicí je pečení koláčů. Na Boží hod se koná obřad „méla“, kdy jsou před kostely postaveny betlémy s Jezulátkem. Večer bývá zakončen ohňostrojem.

MEXIKO je křesťanskou zemí a od 16. 12. se zde každý večer konají „posady“, průvody se svíčkami, které představují narození Ježíše. Na Štědrý večer (La Noche Buena) se lidé scházejí v kostelech a nosí dárečky Jezulátku. Tradiční událostí je půlnoční mše a ohňostroje. Typickým vánočním zvykem je „piñata“, veliký hliněný džbán, který se nazdobí peřím, naplní dárečky a zavěsí ke stropu. Večer se džbán rozbije a děti si mohou vybrat z dárků. Předtím ale chodí se svíčkami v rukou po domě, zpívají koledy a klepou na zamčené dveře v domě. Tato tradice připomíná, jak Josef s Marií hledali v Betlémě místo, kam by se uchýlili s Ježíškem. Tradičními pokrmy jsou kukuřičná polévka, tamales (taštičky z kukuřičného těsta plněné masem), rýže, fazole a tortilla s pálivou salsou. Oslavy trvají do Tří králů - 5. ledna dávají děti své dopisy s přáními před dům k botám, které naplní senem, které je určeno pro velbloudy tří králů.

PRAVOSLAVNÉ VÁNOCE

V pravoslavném náboženství jsou Vánoce po Velikonocích druhým nejvýznamnějším církevním svátkem. Slaví se podle Juliánského kalendáře, tedy 6. a 7. ledna.

Přípravy na pravoslavné Vánoce začínají postním obdobím trvajícím 40 dní, je zakončeno bohoslužbou. V tomto období věřící omezují konzumaci masa, mléčných výrobků a alkoholu. Večer 6. ledna se začíná hodovat. Večeře je pestrá a obsahuje tradiční pokrmy, jako jsou ryby, med, ořechy a ovoce či plněné taštičky, kapusta v různých úpravách i sladké moučníky, nejčastěji z medového perníku. Podobně jako u nás, se u večeře nesmí vstávat od stolu a dodržuje se i mnoho dalších zvyků. Například se do kulatého chleba zapeče mince a kdo ji u stolu najde, čeká ho v dalším roce štěstí. Po večeři se ze stolu vše nesklízí, jídlo se nechává pro tři krále na jejich pouti do Betléma. Po půlnoci obchází domy koledníci.

I při slavení pravoslavných Vánoc mají v domácnostech ozdobené stromečky, svíčky a další dekorace, vycházející ze symboliky života, klidu a spokojenosti. Dárky pod stromeček přiváží většinou děda Mráz na saních s koňským trojspřežím.

V noci z 6. na 7. ledna se koná mše, hlavní událost pravoslavných Vánoc. Při mši se zpívají liturgické písně a představitelé církve pronášejí poselství míru a radosti spojené s narozením Ježíše Krista. Pravoslavné Vánoce končí 19. ledna a věřící se začínají připravovat na další významný svátek Kristova křtu.

Víte, že třeba v Bulharsku a Řecku se slaví Vánoce v prosinci? I když je tam převážná část věřících v pravoslavné církvi, neslaví pravoslavné Vánoce v lednu, ale ve stejném termínu, jako u nás. V roce 1968 bulharská pravoslavná církev začala používat upravený Juliánský kalendář, ve kterém jsou téměř všechny důležité svátky ve stejných dnech, jako v kalendáři Gregoriánském. Řecko tento kalendář přijalo v roce 1916.

BUDDHISMUS A VÁNOCE?

Komunistický Vietnam je oficiálně ateistickou zemí a nejrozšířenějším náboženstvím je tam buddhismus, přesto Vánoce mezi mladými lidmi získávají na stále větší oblibě. Oproti Čechům však Vietnamci prožívají tento svátek o poznání skromněji. Je to příležitost ukázat, koho máte v životě rádi. Třeba nějakým malým dárkem, čokoládou. Nebo ho/ji vezmete ven – třeba na večeři. Vánoce v zemi nepatří mezi hlavní svátky, do Vietnamu se dostaly spolu se západní komercí. Drahé dárky si však Vietnamci nedávají.

Hlavním svátkem ve Vietnamu zůstává takzvaný tět, což je obdoba Čínského nového roku. Slaví se obyčejně ve stejný den – tedy v lednu nebo v únoru na konci lunárního kalendáře. Součástí tětu jsou i rituály spojené s tradičním vietnamským kultem předků. Lidé k tomu mají obyčejně malý domácí oltář.

Vietnamský svátek tět má ještě jednu zvláštnost. Právě od něj hlavně starší generace Vietnamců odvozuje svůj věk, nikoli od skutečného data narození. A tak vlastně všichni naráz o rok zestárnou.

OBRAZEM: (NE)TANČÍRNA PRO VŠECHNY GENERACE 2023

VÁNOCE 2022 V KRÁSE POMOCI

VÁNOČNÍ RÉBUS

TIPNĚTE SI, Z KTERÉ POHÁDKY/FILMU JSOU FOTKY

1

2

3

4

5

6

1 - PELIŠKY 2 - S ČERTY NEJSOU ŽERTY 3 - BYL JEDNOU JEDEN KRÁL
4 - S TEBOU MĚ BAVÍ SVĚT 5 - TŘI ORÍŠKY PRO POPELKU 6 - ANDEĽ PÁNĚ

VÁNOCE, CHRISTMAS NEBO NATAL?

Pojmenování Vánoc v evropských jazycích vycházejí ze čtyř slovních základů odkazujících na staré pohanské či křesťanské tradice.

První a největší skupinu tvoří slova odvozená od latinského natalis (dies), tj. (dny) narození. Spadají sem všechny románské jazyky – francouzské Noël, italské Natale, španělské Navidad, portugalské Natal či katalánské a galicijské Nadal. Stejného původu jsou i některé slovanské výrazy – ruské Рождество Христово, ukrajinské Різдво Христове, polské Boże Narodzenie. I galské národy na britských ostrovech používají místo tradičního Christmas, výraz Nollaig. Narození Páně se objevuje i v tajuplných jazycích, jako je albánština (Krishtlindje) nebo turečtina (Noel). Ke Kristovu narození se vztahuje také slovinské, chorvatské či bosenské Božić.

Germánské jazyky většinou připomínají staré pohanské svátky zimního slunovratu, které se označovaly jako „Jéola, Jiuli, Géola“ apod. Ty se odehrávaly v období od konce listopadu do začátku ledna a později splynuly s křesťanskými oslavami Kristova narození. Jejich dozvuky najdete v dánském, švédském či norském Jul, finském Joulu a anglickém Yule.

Nyní nejrozšířenější výraz Christmas má původ ve staroanglickém Cristemasse, novodobě Christ's Mass – Kristova mše. Často se setkáte se zkrácenou verzí Xmas. X pochází z řeckého písmene Chí ve slově Christos, byl to i křesťanský symbol kříže. Toto slovo označující Vánoce najdeme i v nizozemském Kerstmis. Z tohoto slova francouzština odvodila označení lidové slavnosti posvícení kermesse.

Dostáváme se i k českým Vánocům, slovenským Vianociam, a to oklikou přes německé Weihnachten. Staroněmecký výraz wāhnachten by se mohl přeložit jako „svaté noci“. Odkazuje na starou církevní tradici dvanácti vánočních dní od 25. prosince do 6. ledna, k nimž se vztahuje velké množství církevních i pohanských tradic. To mělo za následek i to, že např. den, kdy se rozdávají dárky, se region od regionu může lišit – většinou ráno na Boží hod, u nás je to na Štědrý večer, v Británii 26. 12. (Boxing day), jinde na Tři krále.

ČR	Veselé Vánoce a šťastný nový rok!
Itálie	Buon Natale e Felice Anno Nuovo!
Rumunsko	Crăciun fericit și un an nou fericit!
Katalánsko	Feliç nadal i Bon Any Nou!
Portugalsko	Feliz Natal e Feliz Ano Novo!
Španělsko	Feliz Navidad y Próspero Año Nuevo!
Německo	Frohe Weihnachten und ein glückliches Neues Jahr!
Albánie	Gëzuar Krishtlindjet dhe Gëzuar Vitin e Ri!
Norsko	God Jul og godt nytt år!
Švédsko	God Jul och gott nytt år!
Finsko	Hyvää joulua ja uutta vuotta!
Vietnam	Chúc Giáng Sinh Vui Vẻ và Chúc Năm Mới Tốt Lành!
Francie	Joyeux Noël et Bonne Année!
Maďarsko	Kellemes karácsonyi ünnepeket és Boldog új évet!
Anglie	Merry Christmas and Happy New Year!
Turecko	Mutlu noeller ve İyi yillar!
Nizozemsko	Prettige paasdagen en een prettig Oud en Nieuw!
Chorvatsko	Sretan Božić i Sretna nova godina!
Polsko	Wesołych Świąt i Szczęśliwego Nowego Roku!
Řecko	Καλά Χριστούγεννα και Ευτυχισμένο το Νέο Έτος!
Ukrajina	З Новим Рóком!
Rusko	С новым годом!
Bulharsko	Честита Коледа и щастлива нова година!

VÝLET ZA VÁNOČNÍ KLASIKOU: JAN JAKUB RYBA - ČESKÁ MŠE VÁNOČNÍ

Také vám hned prvního prosince naskočí tóny České mše vánoční? Pojdte s námi po stopách tohoto velkého světoznámého díla... A to nejprve do Rožmitálu pod Třemšínem.

Právě tam totiž poprvé zazněla skladba „Hej mistře“ Jakuba Jana Ryby. Autor, který byl kantorem v místní škole, ji uvedl v rožmitálském kostele Povýšení sv. Kříže o Vánocích roku 1796. Skladatele v Rožmitále připomíná mohyla v místě jeho skonu, pomník na jeho hrobě na místním hřbitově, expozice v Podbrdském muzeu i pamětní deska na farním kostele.

Ve své době byl Ryba jedním z nejvzdělanějších kantorů u nás. Ovládal několik jazyků, kromě němčiny francouzštinu, italštinu, latinu a řečtinu. Po vzoru Voltaira a Rousseaua razil osvícenské myšlenky. Učil děti nejen obvyklým předmětům, ale také „pravidlům společenským, slušnosti, dějinám vlasteneckým, pravidlům zdravovědy a polního hospodářství“. A zrušil tělesné tresty.

Ryba byl autorem celkem zhruba 1200 kompozic různého rozsahu a nejrůznějších forem, církevních i světských; menuetů, tanců, árií, pastorel, mší a dalších, včetně nejznámějšího díla, České mše vánoční. Tu autor zkomponoval na český text, protože byl toho názoru, že „z latinsky zpívaných žalmů nemá náboženský užitek ani zpívající ani poslouchající“. Je stavěna stejně jako latinská mše s částmi ordinária (Kyrie, Gloria atd.), ale jedná se o pastorální hru aplikovanou na tradiční liturgii. Příběh vypráví o zvěstování Kristova narození a příchodu pastýřů k jesličkám. Česká mše vánoční má ryze pastorální ráz, je zasazená do českého prostředí a pro svou prostotu i radostnou a svěží atmosféru byla a stále je srozumitelná a přístupná široké posluchačské obci.

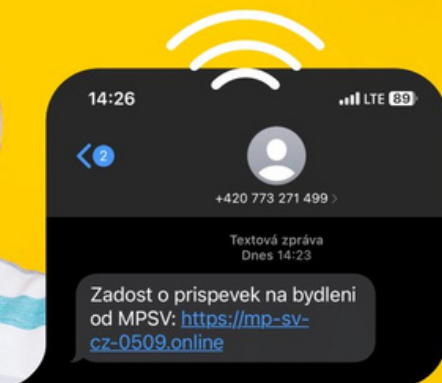

*Hej, mistře,
vstaň bystře,
vzhlédni na jasnost,
nebes na švarnost,
krásu uhlídáš,
v tento noční čas.
Hvězdy jsou dnes krásnější,
obloha je jasnější,
měsíc krásně plápolá,
světlý je sad obora,
denice již vychází,
z hájů volá zvěř,
cvrlikáním přelibým ptáčků zvučí keř,
rozléhá se les.
Slyším za horou tam zvuk,
moldánkový jemný hluk.
Ejhle! Slyšíš,
mistře, slyšíš,
dudlování, libé hraní,
jak to zvučí, krásně hučí:
honem vstaň, mistře,
prohlédni bystře!*

DŮLEŽITÉ INFORMACE

Varování před podvodnými SMS

Ukázka podvodné SMS:

MPSV varuje před podvodnými SMS a e-maily.

Tyto zprávy obsahují odkazy na falešné webové stránky, které se tváří jako oficiální web Ministerstva práce.

Na tyto zprávy nereagujte a odkazy tohoto typu ani nerozklikávejte.

Nezadávejte v žádném případě žádné osobní či bankovní údaje – hrozí jejich zcizení s následkem převzetí kontroly nad Vaším bankovním účtem. Pokud jste na podvodné stránce zadali své bankovní údaje (přihlašovací údaje do internetového bankovníctví, údaje o kartě), kontaktujte ihned svou banku s žádostí o blokadu karty.

Jediná správná doména Ministerstva práce je **mpsv.cz**

Klientská zóna MPSV: **jenda.mpsv.cz**

Podezřelé signály, že se jedná o podvodnou zprávu:

- Je vám neočekávaně nabízena možnost dávky, příspěvku na bydlení apod., aniž byste o ně žádali.
- Byli jste požádáni, abyste na stránkách zadali své osobní či bankovní údaje.
- Je od vás vyžadována okamžitá reakce.
- Podezřelé webové stránky, příliš komplikované internetové adresy (obsahující např. pomlčky, podtržítka. Zaměněné či zpřeházené znaky – např. msvp) Weby registrované v zahraničních doménách (např. online, pw, net, com...)
- Text zprávy obsahuje gramatické nebo pravopisné chyby.

Budte vždy bdělí a vyhodnocujte kriticky, zda se nejedná o podvod. I podvodné stránky mohou být graficky velmi dobře zpracované a imitovat věrohodně vizuální styl stránek MPSV nebo přihlášení přes tzv. „Identitu občana“.

Odkaz na podobné stránky můžete obdržet i e-mailem.

Pro prohlížení webových stránek používejte autorizované webové prohlížeče s čerstvými aktualizacemi, neboť mají zabudovanou ochranu proti podvodům a malwaru, která varuje před podezřelými webovými stránkami. Tato ochrana bývá automaticky aktivována a kontroluje požadovanou stránku proti databázím známých podvodných a malwarových webů. I když není možné úplně eliminovat riziko setkání s neznámou podvodnou nebo malwarovou stránkou, riziko je tímto minimalizováno.

DŮLEŽITÉ KONTAKTY

Terapeutické sluchátko - Terapeutická linka není krizovou linkou, je linkou do terapie. Po vytočení čísla **212 812 540** v provozní době linky vás automaticky spojí s jedním z psychoterapeutů. Ten se vám bude až 50 minut věnovat. Vy jako klient zůstanete v anonymitě. Terapeut se přizpůsobí vám, vaší situaci a tomu, co potřebujete řešit. Bude vám naslouchat a nebude vás nijak soudit. Může vám pomoci lépe pojmenovat, co aktuálně prožíváte, dodat sílu a pomoci najít další směřování. Pokud budete mít zájem, můžete se spolu domluvit na dalším hovoru a rezervovat si termín své distanční psychoterapie.

Elpida - Linka seniorů - 800 200 007 - volání je bezplatné, denně od 8:00 do 20:00 hodin. Anonymní telefonická krizová pomoc pro seniory, pečující o seniory a osoby v krizi.

ŽIVOT 90 - Senior telefon - 800 157 157 - je bezplatná, anonymní a odborná linka důvěry, která funguje nonstop - 24 hodin denně / 7 dní v týdnu.

Nákup po telefonu:

Rohlík - www.rohlik.cz **800 730 740** - doprava zdarma pro seniory a držitele ZTP. Na lince vás zaregistrují a poté objednávejte po telefonu a platíte pouze nákup. Nákup vám vynesou až ke dveřím. Minimální objednávka je 500,- S operátorkou nákup sestavujete, můžete se ptát na slevy a akce, a na konci vám řeknou celkovou částku. Poté vám řeknou, kdy vám nákup dovezou.

Linka 155 - POHOTOVOST

Linka 158 - POLICIE

Linka 150 - HASIČI

POZNÁMKY:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

